

PROTOCOL INDICATIESTELLING PERSOONLIJKE ONDERSTEUNING

Oorspronkelijke Uitgave Protocol voor hulp bij het huishouden:
Centrum Indicatiestelling Zorg, april 2005

Bewerkt door:
Gemeente Helmond november 2006 en februari 2010

Voorwoord

Met de invoering van de Wmo op 1 januari 2007 is de uitvoering van de Huishoudelijke verzorging over gegaan naar gemeenten. Huishoudelijke verzorging vanuit de AWBZ kwam daarmee te vervallen.

Bij de indicering in de AWBZ werd het Protocol Indicatiestelling voor Huishoudelijke Verzorging (CIZ, Driebergen, april 2005) gebruikt. Van 1 januari 2007 tot en met 31 december 2009 heeft de gemeente Helmond Huishoudelijke Verzorging geïndiceerd. Het Protocol Indicatiestelling voor Huishoudelijke Verzorging heeft hiervoor de mogelijke richtlijnen gegeven. Het SRE heeft in samenwerking met de gemeenten Asten en Someren het protocol bewerkt. Er zijn zo min mogelijk wijzigingen aangebracht ten opzichte van het oorspronkelijke CIZ protocol. Wel is het toepasbaar gemaakt voor gebruik binnen de gemeente in het kader van de uitvoering van de Wmo.

Vanaf 1 januari 2010 werkt de gemeente Helmond vanuit de nieuwe filosofie, die persoonlijke ondersteuning heet. Persoonlijke ondersteuning gaat ervan uit dat mensen zo veel en zo lang mogelijk zichzelf willen en kunnen redden. Daarbij worden ze ondersteund waar dat nodig is. Door het wijzigen van Huishoudelijke Verzorging in Persoonlijke ondersteuning is het noodzakelijk dat het protocol verder aangepast wordt aan het Wmo-beleid van de gemeente Helmond.

Inhoudsopgave

1.	Uitgangspunten voor persoonlijke ondersteuning	9
1.1.	Als disfunctioneren dreigt.	9
1.2.	Onderdelen van persoonlijke ondersteuning	9
1.3.	Het cliëntsysteem is primair zelf verantwoordelijk	11
1.4.	Begeleiding richt zich op motiveren en instrueren	12
1.5.	Gebruiken voorliggende voorzieningen	13
1.5.1.	Algemeen gebruikelijke voorzieningen	13
1.5.2.	Technische hulpmiddelen	14
1.5.3.	Revalideren	14
1.6.	Gebruikelijke Zorg normeert de toegang tot persoonlijke ondersteuning	14
1.7.	Particuliere huishoudelijke hulp	14
2.	Afwegingskader	15
3.	Normering huishoudelijke taken in minuten	19
3.1.	Huishoudelijke werkzaamheden	19
3.1.1.	Boodschappen voor het dagelijkse leven doen	19
3.1.2.	Maaltijdverzorging: broodmaaltijd	20
3.1.3.	Licht poetswerk in huis: kamers opruimen	20
3.1.4.	Huishoudelijke werkzaamheden: stofzuigen, wc/badkamer schoonmaken	21
3.1.5.	Verzorging kleding/linnengoed	22

3.2.	Organisatie van het huishouden	22
3.2.1.	Opvang en/of verzorging van kinderen/volwassen huisgenoten (anderen helpen met zelfverzorging) en anderen helpen bij het bereiden van maaltijden	22
3.2.2.	Dagelijkse organisatie van het huishouden	23
3.3.	Hulp bij ontregelde huishouding, in verband met psychische stoornissen	23
3.3.1.	Psychosociale begeleiding, tevens observeren	23
3.3.2.	Advies, instructie, voorlichting, gericht op het huishouden	24
4.	Veelgestelde vragen	24
4.1.	Maaltijdverzorging en boodschappen doen in de Wmo	24
4.2.	Hulp in een gezin met een gehandicapt kind	24
4.3.	Kinderverzorging en –opvang bij gehandicapte, chronisch zieke ouder	25
4.4.	Ouderlijke zorgplicht bij echtscheiding	25
4.5.	Verzorging kleding en linnengoed	25
4.6.	Indicatie voor verblijf	26
4.7.	Persoonlijke ondersteuning in relatie tot begeleid wonen	26
4.8.	Persoonlijke ondersteuning in terminale situaties	26
4.9.	Persoonlijke ondersteuning bij huisstofmijtallergie	26
5.0.	Geldigheidsduur indicatie	26
	Bijlage 1. Op weg naar standaardisatie persoonlijke ondersteuning	28

Inleiding

Persoonlijke ondersteuning is in meerdere opzichten een belangrijke functie binnen de Wmo. Bijzonder is ook dat het gaat om ondersteuning die zich in de regel niet beperkt tot één persoon maar die een heel cliëntsysteem aangaat. Naar de inhoud is persoonlijke ondersteuning een cruciale functie omdat het zelfstandig kunnen wonen van mensen met beperkingen staat of valt bij deze ondersteuning.

Dit protocol is afgeleid van het protocol Huishoudelijke Verzorging zoals ontwikkeld door het CIZ.

De toegang tot de functie persoonlijke ondersteuning wordt sterk bepaald door de aan- of afwezigheid van huisgenoten en mantelzorgers. Het is dan ook vanzelfsprekend dat de functie steeds in nauwe samenhang bekeken wordt met het document Gebruikelijke Zorg.

Vanaf 2010 organiseert de gemeente Helmond de ondersteuning, welke voorheen bekend was als Hulp bij het Huishouden anders. Het nieuwe product Persoonlijke ondersteuning moet:

- aansluiten bij de ondersteuningsbehoefte van diegenen die echt op de gemeente zijn aangewezen; én
- voorzien in het deel van de ondersteuningsbehoefte dat niet door maatschappelijk steunsystemen of aanpalende voorzieningen kan worden vervuld én dat niet toereikend kan worden aangeboden als een collectieve dienst (zoals boodschappen, klussen, brood en warme maaltijden en was- en strijkservice).

De opbouw van dit document is als volgt: het doel van persoonlijke ondersteuning wordt uiteengezet onder 'Uitgangspunten'. Ook wordt onder 'Uitgangspunten' de nieuwe, meer intensieve aanpak van persoonlijke ondersteuning verduidelijkt. Het 'afwegingskader' rondom persoonlijke ondersteuning kan worden gelezen als een eerste beslisboom om te komen tot een indicatie voor wat betreft de ondersteuning en de normering in tijd (welke per gemeente kan verschillen). Tot slot worden onder 'Veelgestelde vragen' een aantal veelvoorkomende dilemma's behandeld.

Samenvatting

De functie persoonlijke ondersteuning betreft geen hulp aan een persoon maar aan een cliëntsysteem.

Wettelijk kader

In de Wmo heeft de gemeente een compensatieplicht (art.4)

In artikel 4. van de Wmo wordt de compensatieplicht beschreven.

1. Ter compensatie van de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid onder g, onderdeel 4°,5° en 6°, ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, treft het college van burgemeester en wethouders voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem in staat stellen:
  - a. een huishouding te voeren;
  - b. zich te verplaatsen in en om de woning;
  - c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
  - d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

2. Bij het bepalen van de voorzieningen houdt het college van burgemeester en wethouders rekening met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager van de voorzieningen, alsmede met de capaciteit van de aanvrager om uit een oogpunt van kosten zelf in de maatregelen te voorzien.

Onder huishoudelijke verzorging wordt in de Wet Wmo (artikel 1 lid 1 onder h) verstaan: het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van het verzorgen van het huishouden van een persoon dan wel van de leefeenheid waartoe een persoon behoort.

De aanspraak op ondersteuning vanuit de Wmo bestaat slechts voor zover de burger, gelet op zijn behoefte en uit oogpunt van doelmatige hulpverlening, redelijkerwijs daarop is aangewezen. In de vernieuwde aanpak, die de gemeente Helmond heeft ontwikkeld, genaamd persoonlijke ondersteuning (voorheen huishoudelijke verzorging) staat de burger centraal en worden mensen actief betrokken bij de invulling van hun hulpvraag. Uitgangspunt hierbij is de eigen kracht van de cliënt en zijn of haar omgeving; helemaal volgens de gedachte van de Wmo. Via de inzet van de MAATwerkers wordt nog uitgebreider dan voorheen met mensen bekeken wat nu precies de hulpvraag is en hoe deze het beste ingevuld kan worden. De MAATwerker zal met de aanvrager bekijken welke mogelijkheden er zijn van 'hulp uit eigen kring' en wat 'collectieve welzijnsvoorzieningen' kunnen betekenen.

Doelstelling van de individuele voorziening persoonlijke ondersteuning

Persoonlijke ondersteuning is gericht op ondersteunen bij, of overnemen van huishoudelijke verrichtingen, ofwel activiteiten op het gebied van verzorgen van het huishouden, in relatie tot (dreigend) disfunctioneren van het huishouden, de veiligheid van en de regie over het huishouden. Persoonlijke ondersteuning gaat ervan uit dat mensen zo veel en zo lang mogelijk zichzelf willen en kunnen redden. Daarbij worden ze ondersteund waar dat nodig is. Dat betekent, dat er gekeken wordt naar wat mensen wél zelf kunnen of wél zelf kunnen organiseren voordat er professionele Wmo-zorg wordt ingezet.

Met invoering van de werkwijze van persoonlijke ondersteuning worden 2 categorieën onderscheiden. De eerdere indeling in de voorzieningen (HV 1, HV 2 en HV 3) zijn gewijzigd. De uitvoerende huishoudelijke taken (voorheen HV 1 en HV 2) die moeten worden overgenomen vallen onder Persoonlijke Ondersteuning 1 (PO 1).

Wanneer er sprake is van begeleiding c.q. hulp bij ontregelde huishouden, al dan niet in combinatie met PO1, als gevolg van chronisch psychische stoornis, vormen van dementie of andere sociale problematiek, dan vallen deze begeleidingstaken onder Persoonlijke Ondersteuning 2 (PO 2). Deze taken vielen voorheen onder HV 3. Met invoering van de nieuwe werkwijze komt HV 3 geheel te vervallen. Bij PO 2 is er in alle gevallen sprake van een tijdelijke voorziening. Inzet van PO2 dient te zijn een permanente oplossing uitgaande van de mogelijkheden van de zorgvrager en zijn omgeving, eventueel aangevuld met een ondersteuningsaanbod vanuit een (professionele) welzijnsorganisatie. Standaard inzet van 3 uur PO 2 per week wordt toereikend geacht. In die gevallen waarin hiervoor aanleiding is en dit voldoende inzichtelijk kan worden gemaakt bestaat de mogelijkheid hiervan af te wijken, door toekenning van meer of minder uren per week.

Aangewezen op PO1 en/of PO2 als:

De cliënt ondervindt beperkingen in het huishouden die zijn gerelateerd aan beperkingen op twee andere terreinen: sociale redzaamheid en/of mobiliteit. Het cliëntsysteem draagt primair zelf de verantwoordelijkheid voor het bevorderen en in standhouden van gezondheid, levensstijl en de wijze waarop de huishouding wordt gevoerd. Aanspraak op de Wmo bestaat aanvullend op eigen mogelijkheden van het cliëntsysteem (zie protocol gebruikelijke zorg).

Aandachtspunten bij beoordeling persoonlijke ondersteuning:

Onderscheid persoonlijke ondersteuning en begeleiding

Persoonlijke ondersteuning is begeleiding gericht op motiveren, aansturen, instrueren en zo nodig overnemen van het huishouden, het organiseren en structureren ervan.

Alleen mensen met matige of ernstige beperkingen op een aantal specifieke onderdelen krijgen nog AWBZ-begeleiding. Het onderscheid tussen activerende en ondersteunende begeleiding is vervallen. Nu bestaat alleen nog de AWBZ-functie begeleiding.

Het gaat bij die nieuwe beoordeling in de AWBZ om de ernst van de beperkingen op 5 onderdelen:

- sociale redzaamheid (de regie over het eigen leven)
- bewegen en verplaatsen (het zelfstandig voortbewegen)
- probleemgedrag (agressief of dwangmatig)
- psychisch functioneren (denken, concentreren en waarnemen)
- geheugen- en oriëntatiestoornissen (geheugen en bewustzijn)

In de nieuwe situatie krijgen mensen geen indicatie meer voor begeleiding uit de AWBZ als het gaat om beperkingen op het gebied van:

- persoonlijke verzorging en het sociale leven (eten en drinken, wassen en aankleden)
- huishoudelijk leven (maaltijden, kleding verzorgen, lichte schoonmaak)
- maatschappelijk leven (sociale contacten en activiteiten buitenshuis)
- psychisch welbevinden (depressie, angst, eenzaamheid)

Hierbij dient in acht te worden genomen dat bovenstaande een bezuinigingsmaatregel betreft waarvoor de gemeente geen compensatie ontvangt. Er vindt expliciet geen overheveling van taken of functies naar de Wmo plaats. Indien er aanvragen ingediend worden voor persoonlijke ondersteuning, die deze situaties betreffen, is het raadzaam om deze personen in eerste instantie door te verwijzen naar het CIZ voor de AWBZ-functie begeleiding, tenzij het overduidelijk is dat AWBZ geen oplossingen biedt. Indien deze aanvraag afgewezen wordt, kan alsnog bekeken worden of men in aanmerking komt voor persoonlijke ondersteuning ingevolge de Wmo. Afstemming Wmo en AWBZ is derhalve vereist.

Overbelasting

Indien een volwassen huisgenoot claimt door overbelasting niet de gebruikelijke taken met betrekking tot het huishouden op zich te kunnen nemen, dient dit altijd medisch onderbouwd te worden.

Particuliere hulp

Dit is geen voorliggende voorziening. Wanneer iemand beperkingen heeft in het huishouden en daardoor aanspraak zou maken op ondersteuning vanuit de Wmo, maar gebruik maakt van particuliere hulp, is dat een keuze van de cliënt. Dit heeft geen invloed op zijn indicatie, tenzij ervoor gekozen wordt deze hulp op eigen kosten te continueren. Hiervoor zou dan eventueel een pgb verstrekt kunnen worden.

1. Uitgangspunten voor persoonlijke ondersteuning

1.1. Als disfunctioneren dreigt

Persoonlijke ondersteuning komt in beeld als disfunctioneren dreigt. Dat kan zich uiten in vervuiling (van de woning of van kleding), verwaarlozing (gezondheidsrisico's, persoonlijke verzorging, voeding en vocht) of ontreding van zichzelf of van afhankelijke huisgenoten waardoor het functioneren in huis maar ook buitenshuis belemmerd wordt.

Het doel van persoonlijke ondersteuning kan dan zijn het schoonhouden van het huis en/of het verrichten van de dagelijks voorkomende huishoudelijke activiteiten, maar ook het ondersteunen bij het organiseren van het huishouden. Dit betreffen taken uit de categorie persoonlijke ondersteuning 1. Persoonlijke ondersteuning 2 betreft intensievere niet langdurige vormen van begeleiding in (ernstig) ontregelde situaties en heeft tot doel om in voorkomende situaties tijdelijk hulp te bieden. Doel daarbij is te werken naar een situatie, waarin de burger -met inzet van eigen netwerk, algemene voorzieningen of tijdelijke hulp van (professionele) welzijnsorganisaties - zelf zorg kan dragen voor zijn persoonlijke leefomstandigheden op de vier domeinen¹, die bepalend zijn voor de levenskwaliteit van de burger.

1.2. Onderdelen van de persoonlijke ondersteuning

Persoonlijke ondersteuning als functie kan veelomvattend zijn. Persoonlijke ondersteuning is ingedeeld in twee categorieën:

Categorie persoonlijke ondersteuning 1 (PO1):

- lichte en zware schoonmaakwerkzaamheden gerelateerd aan beperkingen, zoals het schoonmaken van woonruimte, slaapruijnte, sanitair, keuken (dagelijks of wekelijks onderhoud);
- verzorging van textiel (wassen, strijken) en onderhoud van kleding en schoeisel;
- boodschappen doen voor dagelijks leven;
- assistentie bij zorg voor voeding (voorbereiden, serveren, afwassen, opruimen);
- bed(den) opmaken;
- beperkte verzorging van huisdieren;
- helpen met maaltijdbereiding;
- dagelijkse organisatie van het huishouden;
- instructie, advies en voorlichting over het huishouden;
- eenvoudige psychosociale hulp en observatie.

In bijzondere situaties kan ook tijdelijk hulp worden toegekend bij de verzorging van kinderen. Hierbij wordt echter altijd eerst bekeken of algemene kinderopvang mogelijk is.

Leeftijd of het niet gewend zijn aan huishoudelijk werk kunnen invloed hebben op het vermogen van andere leden uit het cliëntsysteem om huishoudelijke taken over te nemen. Als dit noodzakelijk is door uitval van

---

¹ Domeinen: 1^e Woon- en leefomstandigheden, 2^e Participatie (het sociale leven van de cliënt), 3^e Mentaal welbevinden en autonomie, 4^e Lichamelijk welbevinden en gezondheid

een van de leden kan aan de gezonde anderen een instructie worden gegeven voor het aanleren van vaardigheden op huishoudelijk gebied. Ook het trainen van huisgenoten om bepaalde huishoudelijke handelingen te verrichten of om te gaan met huishoudelijke hulpmiddelen valt als activiteit onder de functie persoonlijke ondersteuning: instructie. Het gaat dan om een kortdurende indicatie voor beperkte tijd, waarin de noodzakelijke huishoudelijke vaardigheden worden aangeleerd².

Categorie persoonlijke ondersteuning 2 (PO2):

Persoonlijke ondersteuning 2 betreft de volgende activiteiten gericht op ondersteuning:

- a. Hulp bij ontregelde huishouden als gevolg van chronisch psychische stoornis, verstandelijke handicap, vormen van dementie of andere sociale problematiek:

Observeren;

Doelen formuleren met betrekking tot het huishouden;

Verkrijgen / handhaven structuur in het huishouden, budgetbeheer.

Deze hulp kan bijvoorbeeld geïndiceerd worden in situaties waarbij ondersteuning noodzakelijk is om grotere problematiek (uithuiszetting) te voorkomen. Er kan mogelijk sprake zijn van beperkingen zonder dat er een diagnose gesteld kan worden, waardoor een AWBZ indicatie niet aan de orde is, maar er nadrukkelijk wel een zorgvraag is.

- b. Opvoedingsondersteuning (begeleiding kinderen/begeleiden van ouders bij de opvoeding) Uitgangscriterium: het gaat om kortdurende hulp aan ouders en jeugdigen op momenten dat de opvoeding dreigt te stagneren. De geboden hulp kan bestaan uit advisering of lichte hulpverlening. Licht pedagogische hulp kan derhalve ook bestaan uit advisering.

- c. Begeleiding:

Deze activiteit is toegevoegd in verband met de wijzigingen rondom de functie begeleiding in de AWBZ en de pakketmaatregel, waardoor cliënten met een lichte beperking niet meer in aanmerking komen voor een AWBZ indicatie begeleiding.

Geboden hulp richt zich op:

- hulp bij de administratie/financiën/post
- begeleiding in het OV/begeleiding bij winkelen/bezoek instanties/sociale contacten
- begeleiding bij zelf lezen, schrijven, rekenen/telefoon- computergebruik.

Ter verduidelijking voor bepaling van de doelgroep:

---

² Alleenstaanden die geen grondslag voor ondersteuning vanuit de Wmo hebben, anders dan bijvoorbeeld het plotseling wegvallen van de verzorger in het huishouden, zijn voor het aanleren van huishoudelijke vaardigheden in de regel aangewezen op voorliggende voorzieningen als welzijnswerk, enz.

In bovenstaande gaat het met name om cliënten die beperkingen hebben bij het psychisch functioneren of in de sociale redzaamheid.

1.3. Het cliëntstelsel is primair zelf verantwoordelijk

Het cliëntstelsel is primair zelf verantwoordelijk voor het eigen huishouden, met inbegrip van het bevorderen en in standhouden van gezondheid, levensstijl en de wijze waarop de huishouding wordt gevoerd. Met behulp van de MAATwerk-professional wordt gekeken naar de optimalisering van de driehoek eigen kracht van de cliënt, de maatschappelijke steunsystemen en de professionele Wmo-zorg. Aanspraak op ondersteuning vanuit de Wmo is er als aanvulling op de eigen mogelijkheden.

Voor het begrip cliëntstelsel hanteren we het begrip gezamenlijke huishouding uit de wet Wmo art. 1.4 en 1.5.

Art. 1.4. Van een gezamenlijke huishouding is sprake indien twee personen hun hoofdverblijf in dezelfde woning hebben en zij blijken geven zorg te dragen voor elkaar door middel van het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding dan wel anderszins.

Art. 1.5. Een gezamenlijke huishouding wordt in ieder geval aanwezig geacht indien betrokkenen hun hoofdverblijf hebben in dezelfde woning en:

- a. zij met elkaar gehuwd zijn geweest of eerder voor de toepassing van deze wet daarmee gelijk zijn gesteld,
- b. uit hun relatie een kind is geboren of erkenning heeft plaatsgevonden van de een door de ander,
- c. zij zich wederzijds verplicht hebben tot een bijdrage aan de huishouding krachtens een geldend samenlevingscontract, of
- d. zij op grond van een registratie worden aangemerkt als een gezamenlijke huishouding die naar aard en strekking overeenkomen met de gezamenlijke huishouding, bedoeld in het vierde lid.

Als er sprake is van kamer(ver)huur, rekenen we de huurder van de betreffende ruimte niet tot het huishouden. Als mensen zelfstandig (denk aan woongroepen, kamerverhuur, flat-eenheden (Huisvesting Alleenstaanden en Tweepersonshuishoudens), kloosterlingen, meerdere generaties in een huis) samenwonen op een adres en gemeenschappelijke ruimten delen, veronderstellen we dat het aandeel in het schoonmaken van die ruimten bij uitval van een van de leden wordt overgenomen door de andere leden van het cliëntstelsel.

De eventuele indicatie voor persoonlijke ondersteuning betreft dan alleen de eigen woonruimte (kamers) van de zorgvrager en, indien alle bewoners zorgbehoevend zijn, een evenredig deel van het schoonmaken van de gemeenschappelijke ruimten. Als voorbeeld: in een woonvorm voor mensen met een verstandelijke beperking die een gemeenschappelijke woonruimte delen en niet in staat zijn geheel zelfstandig

huishoudelijke klussen te doen, worden alle bewoners naar behoefte geïndiceerd voor persoonlijke ondersteuning. Als één van de medebewoners wel in staat is de huishoudelijke taken uit te voeren, hoeft deze persoon niet de huishoudelijke taken over te nemen van zijn huisgeno(o)ten die dat niet kan/kunnen. Dezen worden immers ieder voor hun aandeel geïndiceerd voor persoonlijke ondersteuning.

1.4. Begeleiding richt zich op motiveren, aansturen en instrueren

De activiteit begeleiding is toegevoegd aan PO2 in verband met de wijzigingen rondom de functie begeleiding in de AWBZ en de pakketmaatregel, waardoor cliënten met een lichte beperking niet meer in aanmerking komen voor een AWBZ indicatie begeleiding. De stelregel is dat begeleiding bij persoonlijke ondersteuning is gericht op motiveren, aansturen, instrueren en zo nodig het overnemen van het huishouden. Dit houdt in dat deze activiteit geïndiceerd kan worden:

- indien er sprake is van een onvoorziene situatie met een tijdelijk karakter (bijvoorbeeld bij olopende schulden, verwaarlozing in samenhang met het wegvallen van een partner);
- in een tijdelijke situatie waarbij toegewerkt wordt naar zelfredzaamheid of waarbij hulp vanuit andere organisaties nog opgestart moet worden;
- in situaties waarbij er sprake is van in de persoon gelegen omstandigheden die maken dat alle voorliggende voorzieningen niet adequaat zijn.

Er is daarbij sprake van een gebrek in het organisatievermogen van de leefeenheid dat is ingegeven door het fysiek uitvallen van degene die dat normaalgesproken op zich neemt. Geboden hulp richt zich op:

- hulp bij de administratie/financiën/post
- begeleiding in het OV/begeleiding bij winkelen/bezoek instanties/sociale contacten
- begeleiding bij zelf lezen, schrijven, rekenen/telefoon- computergebruik.

Begeleiding in het kader van de AWBZ is aan de orde wanneer er structurele regieproblemen zijn die zich uiteten op meerdere gebieden van het dagelijks leven en de sociale redzaamheid in het algemeen in het geding is. Wanneer een aanvraag Begeleiding op grond van de AWBZ afgewezen wordt, is het niet vanzelfsprekend dat men dan voor PO2 in aanmerking komt. Dit dient zorgvuldig onderzocht te worden.

De consulent c.q. de MAATwerker dient uitgebreid te bezien hoe de hulpvraag met betrekking tot begeleiding het beste ingevuld kan worden. De Maatwerker moet bekijken welke mogelijkheden er zijn vanuit de eigen kracht van de cliënt en de maatschappelijke steunsystemen.

Op het moment dat de Wmo-consulent vermoedt dat de functie begeleiding in het kader van de AWBZ geïndiceerd zou moeten worden, eventueel naast persoonlijke ondersteuning, is afstemming met CIZ inzake de indicatiestelling ABWZ functie begeleiding noodzakelijk.

1.5. Gebruiken voorliggende voorzieningen

De wetgever beschouwt een aantal voorzieningen en diensten als voorliggend; dat wil zeggen dat wanneer een adequate oplossing wordt geboden door het gebruik maken van deze voorzieningen, deze optie voorgaat boven een aanspraak op de Wmo. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar wettelijke en algemeen gebruikelijke voorzieningen. Wettelijke anders bekostigde voorzieningen maken conform art. 2 Wmo een aanspraak op ondersteuning vanuit de Wmo onmogelijk. Denk daarbij aan de regeling hulpmiddelen 1996, AWBZ e.d.

Van niet wettelijke geregelde maar algemeen gebruikelijke voorzieningen dient gebruik te worden gemaakt voorzover zich (in redelijkheid ³) geen ernstige beletselen voordoen.

1.5.1. Algemeen gebruikelijke voorzieningen

Tot de algemeen gebruikelijke voorzieningen behoren (niet limitatieve lijst):

- kinderopvang (crèche, overblijfmogelijkheden op school);
- voor- en naschoolse opvang;
- maaltijddienst;
- klussendienst;
- boodschappendienst;
- was- en strijkdienst.

Vrijwillige hulpverlening is in principe geen voorliggende voorziening behalve als er sprake is van een structureel karakter. Dit is namelijk niet afdwingbaar. Bij een hulpvraag waarvoor vrijwilligers een adequate oplossing zouden kunnen bieden, moet deze mogelijkheid wel uitgebreid worden onderzocht door de MAATwerker. Er dient rekening gehouden te worden met de maatschappelijke steunsystemen. De wens geen gebruik te maken van voorliggende voorzieningen, terwijl die wel wettelijk verankerd òf feitelijk aanwezig zijn, kan niet tot een indicatie leiden. Of de cliënt dan daadwerkelijk de betreffende voorziening zal gaan gebruiken ligt buiten het zicht en de zeggenschap van de gemeente en behoort tot de verantwoordelijkheid van de cliënt en zijn systeem. Van cliënten die bij de aanvraag om hulp al gebruik maken van dergelijke voorzieningen wordt verwacht dat zij dit blijven doen. Aanspraak op ondersteuning vanuit de Wmo bestaat aanvullend op de eigen mogelijkheden van het cliëntsysteem. Afwijking van deze norm is geoorloofd als het verrichten van een taak geschiedt vanuit intenties als 'aanleren', 'observeren' dan wel stimulering van de zelfredzaamheid.

Bij cliënten die geen gebruik maken van voorliggende voorzieningen dient bekeken te worden in hoeverre mogelijkheden aanwezig zijn om hiervan gebruik te maken. Van een cliënt verwachten we dat hij/zij alles in het werk stelt om zo snel mogelijk in aanmerking te komen voor adequate voorzieningen. In crisissituaties kan voor een termijn van 3 maanden een indicatie worden afgegeven om de eigen oplossing te regelen. Financiële omstandigheden zijn geen reden om een indicatie af te geven, maar ook niet om daarvan af te zien. Dit dient per individu bekeken te worden. Tijdelijke oplossingen zoals een gastgezin, burens, oppas aan

---

³ Denk aan: niet daadwerkelijk beschikbare andere zorg, medische contra-indicatie voor kinderopvang. Financiële overwegingen zijn voor de aanspraak op ondersteuning vanuit de Wmo mogelijk relevant.

huis kunnen als overbrugging fungeren van de wachttijd voor een voorliggende voorziening. De consulent/maatwerker moet de sociale kaart goed in beeld hebben, zodat hij/zij kan beoordelen of een niet-wettelijke voorliggende voorziening daadwerkelijk beschikbaar is (CVZ uitspraak).

1.5.2. Technische hulpmiddelen

Er is geen indicatie voor persoonlijke ondersteuning als de problemen van de cliënt afdoende kunnen worden opgelost met technische hulpmiddelen. Hulpmiddelen kunnen bestaan uit algemeen gebruikelijke huishoudelijke apparatuur, zoals een wasmachine of stofzuiger. Deze hulpmiddelen dienen uit oogpunt van verantwoorde werkomstandigheden ook voor een helpende aanwezig te zijn. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van al aanwezige hulpmiddelen, zoals een droogtrommel of een afwasmachine. Als dergelijke apparaten niet aanwezig zijn maar wel een adequate oplossing zouden bieden voor het probleem, hebben deze hulpmiddelen de voorkeur boven het inzetten van hulp. Zonodig kan de cliënt gewezen worden op de mogelijkheid van de eerstelijns ergotherapie voor ergonomische consultatie bij het leren omgaan met hulpmiddelen/het reorganiseren van het huishouden. De cliënt kan voor de tijd dat de hulpmiddelen er niet zijn in aanmerking komen voor ondersteuning vanuit de Wmo (er is dus een vorm van overbruggingszorg). Specifieke hulpmiddelen kunnen mogelijk verstrekt worden vanuit de regeling hulpmiddelen 1996. Dit is een voorliggende voorziening.

1.5.3. Revalideren

Wanneer de aandoening die de oorzaak vormt voor de huishoudelijke beperkingen naar de mening van de consulent nog behandelmogelijkheden biedt, dient bezien te worden of persoonlijke ondersteuning antirevaliderend werkt in deze situatie. Overleg met behandelaar en/of CIZ (mogelijk indicatie voor andere functie) is noodzakelijk. Er kan in deze situaties eventueel een tijdelijke indicatie voor de duur van het revalidatietraject afgegeven worden mits dit geen anti-revaliderende werking heeft. Na een behandeltraject dient herindicatie plaats te vinden. Zo'n indicatie heeft dan in principe een korte geldigheidsduur, afgeleid van de duur van het behandel- of revalidatietraject.

1.6. Gebruikelijke Zorg normeert de toegang tot persoonlijke ondersteuning

Naast het protocol Indicatiestelling persoonlijke ondersteuning wordt bij de indicatiestelling van persoonlijke ondersteuning gebruik gemaakt van het protocol Gebruikelijke Zorg. In het protocol Gebruikelijke Zorg staat omschreven welke taken behoren tot de normale taken binnen een cliëntensysteem. Daarvan wordt verondersteld dat die bij uitval van een van de leden overgenomen worden door de andere. Dit protocol normeert de toegang tot persoonlijke ondersteuning in belangrijke mate.

1.7. Particuliere huishoudelijke hulp

De consulent is verplicht onderzoek te doen naar al aanwezige formele en informele zorg. Al aanwezige particuliere hulp wordt door de consulent meegenomen in die beoordeling. Wanneer de cliënt niet bereid of in staat is de hulp (op eigen kosten) te continueren, is er een aanspraak op ondersteuning vanuit de Wmo, voorzover en in de mate waarin hij daarop is aangewezen. Particuliere hulp is geen voorliggende voorziening.

Een indicatie is altijd de beoordeling van de zorg waarop een cliënt in redelijkheid is aangewezen. Indien een cliënt (meer) persoonlijke ondersteuning wenst, omdat zijn/haar standaarden met betrekking tot het huishouden hoger liggen dan de algemeen gebruikelijke normeringen (zie onder 3) toelaten, is er voor deze activiteiten geen indicatie voor ondersteuning vanuit de Wmo.

2. Afwegingskader

<p>2.1. Is er sprake van (dreigend) disfunctioneren van het huishouden?</p>	<p>Nee > geen indicatie. Ja > door naar 2.2.</p>
<p>2.2. Is het behandelen⁴ of gedeeltelijk behandelen van de ziekte of aandoening mogelijk?</p>	<p>Ja > behandeling is mogelijk:⁵ verwijs of indiceer. Is het probleem (tijdelijk) nog niet volledig opgelost? > ga door naar 2.3. Ja > gedeeltelijk behandelen is mogelijk of de cliënt is uitbehandeld, ga door naar 2.3 Nee > door naar 2.3</p>
<p>2.3. Is training of revalidatie mogelijk?</p>	<p>Ja > overweeg verwijzing naar ergotherapie, fysiotherapie of indicatie functie begeleiding AWBZ. Is het probleem nog niet opgelost? > ga door naar 2.4. Nee > ga door naar 2.4.</p>

⁴ Opmerking: de term behandeling heeft betrekking op alle mogelijkheden voor behandeling gericht op herstel of verbetering of dragelijk maken van de aandoening, vanuit alle verschillende compartimenten van het verzekeringsstelsel.

⁵ Zorg voor informatie van de behandelend arts.

<p>Zijn er (blijvende) beperkingen op het gebied van:</p> <p>2.4.1. Sociale redzaamheid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. problemen oplossen; 2. eenvoudige taken uitvoeren; 3. complexere taken uitvoeren; 4. dagelijkse routine regelen; 5. lezen, schrijven rekenen; 6. administratieve werkzaamheden; 7. zich redden in openbaar vervoer, winkels; 8. communicatie. <p>2.4.2. Bewegen, verplaatsen en mobiliteit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. opstaan en (gaan) zitten; 2. tillen, dragen; 3. beweging en kracht in benen en voeten; 4. fijne handbewegingen; 5. lopen binnenshuis en buitenshuis; 6. traplopen. <p>2.4.3. Beperking in huishouden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dagelijkse organisatie van het huishouden; 2. anderen in zelfverzorging helpen; 3. anderen helpen bij bereiden maaltijden; 4. boodschappen doen; 5. maaltijden bereiden; 6. schoonmaken; 7. kleding reinigen; 8. licht poetswerk in huis; 9. dieren verzorgen. 	<p>Ja > ga door naar 2.5 Nee > geen indicatie.</p> <p>Let op: beperkingen in het huishouden die relevant zijn voor ondersteuning vanuit de Wmo zijn gerelateerd aan beperkingen op twee terreinen. Geef daarom altijd aan welke combinatie van beperkingen van toepassing is:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sociale redzaamheid en huishouden; - mobiliteit en huishouden, of; - zowel sociale redzaamheid als mobiliteit en huishouden. <p>NB: wanneer de sociale redzaamheid in het algemeen in het geding is en wanneer de sociale redzaamheid door gerichte training kan worden vergroot zal naast persoonlijke ondersteuning mogelijk de functie begeleiding op basis van de AWBZ aan de orde zijn. Hierover is afstemming met het CIZ noodzakelijk</p>
---	---

<p>2.5. Is de woning adequaat in relatie tot de beperkingen? Is aanpassing van van de woning dan wel inzet van een hulpmiddel noodzakelijk?</p> <p>NB. Vooral bij combinatie 2.4.2+2.4.3</p> <p>Zijn er algemene voorzieningen waar een beroep op kan worden gedaan</p>	<p>Biedt woningaanpassing of een woonvoorziening een oplossing? > ja, in kader integrale benadering dient aanvraag individuele voorziening woningaanpassing ingenomen te worden.</p> <p>Biedt een hulpmiddel een oplossing? > aanvraag ind.voorziening Wmo of bestaat mogelijk aanspraak op andere wettelijke regeling (bijv. regeling hulpmiddelen 1996, dan verwijzing)</p> <p>Biedt een gebruikelijke voorziening (droogtrommel etc) een oplossing?</p> <p>Ja > er is geen grondslag voor een indicatie persoonlijke ondersteuning Nee, gedeeltelijk > ga door naar 2.6.</p> <p>Biedt een algemene voorziening een oplossing? Ja> er is geen grondslag voor een indicatie persoonlijke ondersteuning. Nee, gedeeltelijk > ga door naar 2.6</p>
<p>2.6. Is de doelstelling het voorkomen of compenseren van het disfunctioneren van de verzorging van het huishouden.</p>	<p>Ja > ga door naar 2.7. Nee > er is geen indicatie.</p>
<p>2.7. Gezinsamenstelling</p>	<p>Alleenstaand? > ga door naar 2.9. Alleenstaand ouder met kinderen < 12? > ga door naar 2.9. Alleenstaand ouder met kinderen tussen 12-18? > ga door naar 2.8.1. Volwassen huisgenoten, met/zonder kinderen? > ga door naar 2.8.2.</p>

<p>2.8 Gebruikelijke Zorg</p> <p>2.8.1 kan er sprake zijn van gebruikelijke zorg van kinderen 12-18?</p> <p>2.8.2. kan er sprake zijn van gebruikelijke zorg door volwassen huisgenoten?</p> <p>2.8.3 is er sprake van gebruikelijke zorg door de ouders voor hun kinderen?</p>	<p>Zie protocol Gebruikelijke Zorg.</p> <p>2.8.1. Ja > inventariseer de huishoudelijke taken die door kinderen van 12-18 jaar worden uitgevoerd. Voor die taken is geen indicatie. Ga door naar 2.9. 2.8.2. Ja > ga door naar 2.10.</p> <p>2.8.3. Ja: de zorg en opvang van kinderen, ga door naar 2.10. 2.8. Nee > ga door naar 2.9.</p>
<p>2.9. Kan er sprake zijn van wettelijke/voorliggende voorzieningen waar een beroep op kan worden gedaan?</p>	<p>Biedt een wettelijke / voorliggende voorziening voldoende oplossing?</p> <p>Ja> er is geen grondslag voor een indicatie persoonlijke ondersteuning. Nee, gedeeltelijk > ga door naar 2.10</p>
<p>2.9.1 Is er sprake van bereidheid, beschikbaarheid en vrijwilligheid van de mantelzorg buiten cliëntsysteem?</p>	<p>Ja > ga door naar 2.10. Nee > ga door naar 2.11.</p>
<p>2.10 Is er sprake van overbelasting en dreigende uitval?</p>	<p>Bij gebruikelijke zorg > medische onderbouwing/onderzoek MAATwerker. Bij mantelzorg > uitspraak mantelzorger/cliënt en onderzoek MAATwerker. Nee > geen indicatie voor dat deel dat vrijwillig wordt voortgezet. Ja > ga door naar 2.11.</p>
<p>2.11. Oplossingsrichtingen:</p> <p>2.11.1. Er bestaat een noodzaak aan training, instructie.</p> <p>2.11.2 Er bestaat een noodzaak aan toezicht en/of sturing.</p> <p>2.11.3. De noodzaak bestaat tot het overnemen van taken.</p>	<p>2.11.1 > persoonlijke ondersteuning na onderzoek MAATwerker evt in combinatie met begeleiding vanuit de AWBZ/alleen begeleiding vanuit de AWBZ</p> <p>2.11.2 > persoonlijke ondersteuning evt. in combinatie met begeleiding vanuit de AWBZ, of alleen begeleiding vanuit de AWBZ</p> <p>2.11.3. > (deels) overnemen na onderzoek MAATwerker.</p>

3. Normering huishoudelijke taken in minuten ⁶ .

3.1. Huishoudelijke werkzaamheden

Voor huishoudelijke werkzaamheden zijn standaardindicaties ontwikkeld die zijn opgenomen in bijlage 1. In deze paragraaf wordt per activiteit een normtijd aangegeven.

3.1.1. Boodschappen voor het dagelijkse leven doen

TOTAAL 1 maal per week	60 min per week
Boodschappenlijst samenstellen	
Boodschappen inkopen en opslaan – wekelijks	

Factoren meer/minder hulp: indien het cliëntsysteem bestaat uit meer dan 4 personen, of er zijn kinderen < 12 jaar, kan er 2x per week boodschappen worden geïndiceerd.

---

⁶ De normtijden zoals die hier worden gepresenteerd zijn afgeleid van de in de indicatiepraktijk van het CIZ gebruikelijke. Deze normeringen zijn van oorsprong ontwikkeld binnen de setting van de thuiszorg.

3.1.2. Maaltijdverzorging: broodmaaltijd (bereiding broodmaaltijd/warme maaltijd)

TOTAAL warm (koken) Brood (lunch/ontbijt/opwarmen maaltijd)	30 minuten per keer 15 minuten per keer
Broodmaaltijd klaarzetten Tafel dekken en afruimen Koffie/thee zetten Afwassen (machine - handmatig) Eten bereiden Voorbereiden koken Afwassen en opruimen	

Factoren meer/minder hulp

Aanwezigheid kinderen < 12 jaar: + 20 min per keer.

Dagelijkse broodmaaltijden kunnen veelal in 1 keer worden klaargezet (1 keer 15 minuten)

3.1.3. Licht poetswerk in huis: kamers opruimen

TOTAAL	60 - 90 minuten per week
Activiteit	Afwassen, indien geen maaltijdvoorbereiding is geïndiceerd Handmatig: 15 – 30 minuten per keer Machine in- en uitruimen: 10 minuten per keer Hand en spandiensten Opruimen Totaal dagelijkse beurt interieur is afhankelijk van de grootte van de woning en de specifieke kenmerken van het cliëntsysteem: 15 – 40 minuten per keer Stof afnemen/ragen op ooghoogte Bedden opmaken

Factoren meer/minder hulp

PG problematiek/communicatieproblemen.

Aantal kinderen onder de 12.

Huisdieren: bij allergie: eerst sanering.

Allergie voor huisstofmijt, COPD: in gesaneerde woning.

Ernstige beperkingen in gebruik van armen en handen.

Alleen de kamers die in gebruik zijn, worden schoongehouden. Voor een cliëntsysteem zonder kinderen max. 20 min per keer, voor een cliëntsysteem met kinderen < 12 max. 30 min per keer.

Frequentie: In principe max. 3 maal per week 20-30 min.

3.1.4. Huishoudelijke werkzaamheden: stofzuigen, wc/badkamer schoonmaken

TOTAAL Zwaar huishoudelijk werk: de omvang van de benodigde ondersteuning is meer afhankelijk van de grootte en inrichting van de woning dan van de aanwezigheid van een extra persoon.	1 persoonshuishouden/<2 kmrs 1x in de 14 dgn 3 uur, 2 persoonshuishouden/> 3 kmrs 1 x per week 3 uur.
Stofzuigen Schrobben dweilen soppen: sanitair en keuken Bedden opmaken/verschonen Opruimen huishoudelijk afval Stof afnemen/ragen hoog-laag	

Factoren meer /minder hulp: zie ook onder 3.1.3.

In grote woningen met hoge bezettingsgraad, vervuilingsgraad, COPD problematiek⁷ of aanwezigheid van jonge kinderen is het indiceren van meer tijd reëel. Verzorgen van huisdieren valt in de marge van de werkzaamheden. Uitgangspunt is dat 'sociale woningbouw als referentiegebouw wordt gehanteerd.

Frequentie: Met de genoemde verrichtingen worden de wekelijkse activiteiten bedoeld.

---

⁷ Na sanering

3.1.5. Verzorging kleding/linnengoed

TOTAAL	1 pers. 60 min per week 2 pers. 90 min per week
Kleding en linnengoed sorteren en wassen in de wasmachine Centrifugeren, ophangen, afhalen, Was drogen in droogmachine Vouwen, strijken, (alleen bovenkleding) opbergen Ophangen/afhalen wasgoed	

Factoren meer minder werk

- Aantal kinderen < 16 jaar + 30 min per kind per week.
- Bedlegerige patiënten + 30 min.
- Extra bewassing i.v.m. overmatige transpiratie, incontinentie (wanneer alle mogelijkheden betreffende incontinentiemateriaal uitgeprobeerd zijn), speekselverlies enz.:+ 30 min.

Frequentie: eenmaal per week, huishoudens met kleine kinderen maximaal 3x per week.

3.2. Organisatie van het huishouden

3.2.1. Opvang en/of verzorging van kinderen/volwassen huisgenoten (anderen helpen met zelfverzorging) en Anderen helpen bij maaltijdbereiding.

De grondslag ligt bij de ouder. Deze is tijdelijk niet in staat om de ouderrol op zich te nemen. Bij ernstige problematiek kan op tijdelijke basis PO2 ingezet worden.

TOTAAL	Tot max. van 40 uur aanvullend op eigen mogelijkheden
Wassen en aankleden Hulp bij het eten en/of drinken Maaltijd voorbereiden Sfeer scheppen, spelen Opvoedingsactiviteiten	

Factoren meer/minder werk

- Aantal kinderen -/+.
- Leeftijd kinderen -/+.
- Gezondheidssituatie/functioneren kinderen/huisgenoten.
- Aanwezigheid gedragsproblematiek +.

- Samenvallende activiteiten⁸ -.
- Afhankelijk van de situatie, indien kinderen < 6 jaar gecombineerd met persoonlijke ondersteuning tot max. omvang van 40 uur per wk.

3.2.2. Dagelijkse organisatie van het huishouden

TOTAAL	30 minuten per week
Administratieve werkzaamheden t.b.v. klant ⁹ Organisatie huishoudelijke activiteiten Plannen en beheren van middelen m.b.t. het huishouden	

Factoren meer/minder werk:

Communicatieproblemen.

Aantal huisgenoten, vooral kinderen < 16.

(psychosociale) problematiek bij meerdere gezinsleden.

Frequentie 1 x per week

3.3. Hulp bij ontregelde huishouding, in verband met psychische stoornissen

3.3.1. Psychosociale begeleiding, tevens observeren

TOTAAL	30 minuten per week
Formulieren doelen/bijstellen met betrekking tot het huishouden Helpen handhaven/verkrijgen/herverkrijgen structuur in het huishouden Helpen handhaven vergroten van zelfredzaamheid m.b.t. budget Begeleiden ouders bij opvoeding kinderen ¹⁰ Begeleiding kinderen ¹¹	

⁸ Activiteiten die tegelijkertijd kunnen worden uitgevoerd. Denk ook op de 80-20 regel die geldt voor activiteiten die tot meerdere functies kunnen worden gerekend.

⁹ Alleen in combinatie met andere huishoudelijke activiteiten, valt bij beperkt regelvermogen mogelijk onder de functie Begeleiding ogv AWBZ.

¹⁰ Eerst mate van gebruikelijke zorg bepalen; vervolgens overlap met functie Begeleiding ogv AWBZ en Jeugdzorg.

¹¹ Idem.

3.3.2. Advies, instructie, voorlichting, gericht op het huishouden

TOTAAL	30 minuten per keer
Instructie omgaan met hulpmiddelen	
Instructie licht huishoudelijke werk	
Instructie textielverzorging	
- boodschappen doen	
- koken	

Factoren meer/minder werk: Communicatieproblemen +.

Frequentie: 3 x per week max. 6 weken

4. Veelgestelde vragen

4.1. Maaltijdverzorging en boodschappen doen in de Wmo

Maaltijdbereiding en boodschappen is geen structureel onderdeel van hulp bij het huishouden. Cliënten moeten voor de maaltijdbereiding en boodschappen in eerste instantie een beroep doen op de eventueel aanwezige –volwassen, gezonde- huisgenoten (gebruikelijke zorg). Als dezen door beperkingen in het zelfzorgvermogen de warme maaltijd niet kunnen verzorgen, moet worden nagegaan welke mogelijkheden mantelzorg, vrijwilligers en voorliggende of algemeen gebruikelijke voorzieningen bieden. Te denken valt aan kant en klaarmaaltijden, gemeentelijke maaltijdvoorziening, boodschappendiensten of bezorging aan huis. Indien voorliggende voorzieningen niet tegemoet kunnen komen aan de eisen van een, door een arts voorgeschreven, dieet, kan deze taak in de thuissituatie worden geïndiceerd. In leefeenheden met jonge (<12 jr.) kinderen kan in een crisissituatie voor een beperkte periode, in combinatie met activiteit 2.1. een indicatie gesteld worden. Als de huisgenoten door onvoldoende kennis of vaardigheden niet in staat zijn om te koken, wordt hen aangeboden om het koken te leren. Keuze is dan:

1. Voorliggende voorzieningen en mantelzorg zijn niet adequaat.
2. Het gaat om het voorbereiden van de warme maaltijd.
3. In principe beperkt tot max. 3 keer per week.
4. Max. drie maanden in tijd van crisis.
5. Aanleren gaat voor overnemen.

4.2. Hulp in een gezin met een gehandicapt kind

Bij ondersteuning van de verzorgende ouder(s) van een gezin met een gehandicapt kind geldt, dat geïnventariseerd wordt wat gezien de leeftijd van het kind tot de gebruikelijke ouderlijke zorgplicht behoort

en waarin de ouder(s) dus extra zorg leveren. Van deze extra zorg wordt van de ouders gevraagd welke zorg ze bereidt zijn vrijwillig te blijven leveren, zonder dat er overbelasting dreigt. Voor dat deel wordt dan geen indicatie gegeven. Daarnaast wordt onderzocht op welke gebieden zij ondersteuning vanuit de Wmo nodig hebben. Uitrust is wettelijk niet meer mogelijk.

4.3. Kinderverzorging en –opvang bij gehandicapte, chronisch zieke ouder

Als de ouder in een éénoudergezin uitvalt, gehandicapt is of raakt en er op basis van grondslag en beperkingen een noodzaak bestaat tot kinderverzorging en -opvang wordt deze geïndiceerd volgens de normering. De opvang en verzorging voor kinderen behoort in principe tot gebruikelijke zorg. De verzorging kan leiden tot een aanspraak. Van de ouder(-s) mag verwacht worden maximaal te zoeken naar mogelijkheden de opvang zelf te regelen, bijvoorbeeld: kinderopvang, van en naar school brengen etc. Wanneer –voor het deel dat niet anders kan worden geregeld/gefinancierd- hulp bij het huishouden is geïndiceerd, kan dat langdurig noodzakelijk zijn. Herindiceren is aan de orde in relatie tot leeftijd kinderen en verandering van omstandigheden. Een chronisch ziek, gehandicapt gezinslid kan een grote belasting betekenen voor een gezin. Ook bij twee ouders is het risico op overbelasting van de gezonde verzorgende ouder groot; dit kan leiden tot een indicatie voor hulp bij het huishouden ter ontlasting. Onderzoek altijd de dreiging van overbelasting.

4.4. Ouderlijke zorgplicht bij echtscheiding

Bij echtscheiding vervalt het samenwonen en daarmee dus ook de gebruikelijke zorg voor het huishouden en de onderlinge persoonlijke verzorging van partners. De zorgplicht voor de kinderen verdwijnt niet. Bij uitval van de verzorgende ouder moet wel onderzoek gedaan worden naar de mogelijkheid van opvang van de kinderen door de niet thuiswonende ouder door te kijken naar de voor de rechtbank vastgelegde afspraken tussen de ex-echtgenoten. Voor die perioden dat de kinderen bij de verzorgende -uitgevallen- ouder zijn kan er dan een indicatie voor verzorging zijn. Als de zorgplicht door de niet-verzorgende ouder kennelijk niet wordt nagekomen, beschouwen we de situatie als een éénoudergezin.

4.5. Verzorging kleding en linnengoed

Huisgenoten worden geacht de was te doen (gebruikelijke zorg). Indien er geen huisgenoten aanwezig zijn, dient door de MAATwerker te worden onderzocht of er in redelijkheid geen beroep mogelijk is op maatschappelijke steunsystemen en/of dat de wasverzorging niet toereikend kan worden aangeboden als een collectieve dienst zoals was- en strijkservice. Kan op bovenstaande voorzieningen geen beroep worden gedaan dan kan er een indicatie voor hulp bij het huishouden zijn, uitsluitend in combinatie met andere activiteiten. Activiteit 1.0.

4.6. Indicatie voor verblijf

Zeer belangrijk.

Vooralsnog blijven de gemeenten de huishoudelijke hulp leveren aan thuiswonende verblijfsgeïndiceerden. Er zijn twee uitzonderingen waarbij de huishoudelijke hulp niet door de gemeenten hoeft te worden geleverd:

- indien de thuiswonende verblijfsgeïndiceerde vanuit de AWBZ een volledig pakket thuis ontvangt. De huishoudelijke hulp maakt daar onderdeel van uit.
- Indien de thuiswonende verblijfsgeïndiceerde gebruik maakt van een na 1 januari 2009 verstrekt persoonsgebonden budget (pgb) vanuit de AWBZ. Sinds 1 januari 2009 kan immers het pgb ook aangewend worden voor huishoudelijke hulp.

4.7. Persoonlijke ondersteuning in relatie tot begeleid wonen

Persoonlijke ondersteuning in het RIBW en gezinsvervangend tehuis (GVT): voor het ondersteunen van een cliënt in het uitvoeren van huishoudelijke taken in de setting van een RIBW zal naar de aard van de problematiek vooral Begeleiding worden geïndiceerd. Indien overname van taken aan de orde is, gaat het om persoonlijke ondersteuning . Zie ook 1.4.

Indien het bewoners betreft van AWBZ gefinancierde instelling, dan valt persoonlijke ondersteuning onder de AWBZ. Wonen bewoners "zelfstandig" dan is het Wmo.

4.8. Persoonlijke ondersteuning in terminale situaties

In terminale of andere chronische situaties waarin mantelzorgers zwaar belast worden met zorgtaken kunnen de normeringen betreffende gebruikelijke zorg soepeler worden gehanteerd. Het overnemen van huishoudelijke taken indien een partner terminaal is, is in grote mate ontlastend voor de andere partner.

4.9. Persoonlijke ondersteuning bij huisstofmijtallergie

Bij allergie voor huisstofmijt zal er advisering rond het saneren van de woning plaatsvinden door de daartoe bevoegde instanties, i.c. de CARA/COPD verpleegkundige (VP AIV). Een vraag naar persoonlijke ondersteuning zal dus pas aan de orde zijn wanneer sanering van de woning reeds heeft plaatsgevonden. Vanuit integrale beoordeling is hier dus mogelijk eerst de individuele voorziening woningsanering/woningaanpassing aan de orde. Dit dient afgewogen te worden. Voor het stofvrij houden van de (gesaneerde) woning kan 30 minuten extra worden geïndiceerd indien er sprake is van een huisstofmijtallergie.

5. Geldigheidsduur indicatie

Bij het bepalen van de geldigheidsduur van het indicatiebesluit wordt op basis van het onderzoek ingeschat of er sprake is van een permanent karakter dan wel dat er sprake is van tijdelijke persoonlijke ondersteuning.

Om te bepalen of men in aanmerking komt voor persoonlijke ondersteuning stelt Zorgpoort vast welke hulp men rondom het huishouden nodig heeft. Dit wordt een voorlopige indicatie voor maximaal 16 weken. Gelijktijdig wordt er aan de aanvrager een MAATwerker toegewezen. Via de inzet van de MAATwerkers

wordt nog uitgebreider bekeken wat nu precies de hulpvraag is en hoe deze het beste ingevuld kan worden. De huishoudelijke hulp gaat van start en daarnaast komt de MAATwerker uitgebreid de persoonlijke situatie van de aanvrager verkennen. In de periode van 12 weken (maximaal 12 sessies van 1 uur) bekijkt en bespreekt de MAATwerker met de aanvrager wat de mogelijkheden zijn die het best bij de aanvrager passen om hulp te kunnen bieden. De MAATwerker rondt zijn werkzaamheden af door samen met de aanvrager een individueel ondersteuningsplan op te stellen, waarin is vastgelegd hoe en met wiens ondersteuning de hulpvraag wordt ingevuld. Vervolgens stelt de Zorgpoort een definitieve indicatie vast. Indien er een indicatie is gesteld met behulp van een MAATwerktraject wordt er een indicatie afgegeven van maximaal 5 jaar in geval er sprake is van PO-1. Een PO2-indicatie kan alleen voor tijdelijk (ca. 4 maanden) toegekend worden. PO-2 kan niet in de vorm van een pgb vertrekt worden.

Overigens betekent dit niet dat iedereen een voorlopige indicatie krijgt. De Zorgpoort zal altijd de noodzaak van Wmo-hulp inschatten m.b.v. een controle op de aanwezigheid van gebruikelijke zorg (GBA) en een medische indicatie. Kortom, als men geen recht heeft op Wmo-zorg, dan ontvangt men geen voorlopige indicatie, maar een afwijzing.

Bij het bepalen van de geldigheidsduur van het indicatiebesluit wordt op basis van het indicatieonderzoek ingeschat of er sprake is van een permanent karakter dan wel dat er sprake is van tijdelijke huishoudelijke zorg.

Permanente zorg:

- de zorgduur is goed in te schatten (nl: permanent) en er heeft een maatwerktraject plaatsgevonden: de geldigheidsduur voor PO1 wordt op 5 jaar gezet;
- de zorgduur is goed in te schatten (nl: permanent) en er heeft nog geen maatwerktraject plaatsgevonden, maar dit traject dient nog van start te gaan: de geldigheidsduur voor PO1 wordt op 1 jaar gezet;
- de zorgduur is goed in te schatten (nl: permanent) en er heeft nog geen maatwerktraject plaatsgevonden omdat hier vanwege bijzondere omstandigheden van afgezien wordt: de geldigheidsduur voor PO1 wordt op 5 jaar gezet;

Bij het vaststellen van de geldigheidsduur dient wel rekening te worden gehouden met het bereiken van een bepaalde leeftijd van huisgenoten (bereiken van de leeftijd van 13 jaar, 18 jaar en 23 jaar). Dit kan gevolgen hebben voor de omvang van de te leveren zorg.

Wordt bij een indicatiebesluit vastgesteld dat er sprake is van permanente zorg dan zal voor de afloop van de geldigheidsduur van de indicatie de gemeente het initiatief nemen voor de beoordeling van de verlenging van de indicatie. In alle andere situaties dient de cliënt het initiatief te nemen.

Bijlage 1. Op weg naar standaardisatie persoonlijke ondersteuning

Tijdnormering persoonlijke ondersteuning

Let op: tijdnormering is indicatief. Altijd individuele afweging maken. Als er reden is om af te wijken van deze normeringen, kan dat, mits onderbouwd, altijd.

Persoonlijke ondersteuning alleenstaande seniorenwoning/flat met 1 slaapkamer

Nr.	Activiteiten	Minuten	Uren
1.1	Boodschappen doen voor het dagelijks leven	60 p week	1 u
1.2	Broodmaaltijd bereiden	15 p keer	1u45
1.3	Warme maaltijd bereiden	30 p keer	3u30
1.4	Licht huishoudelijk werk (kamers opruimen etc)	60 p week	1u
1.5	Zwaar huishoudelijk werk (huis schoonmaken, stofzuigen, wc/badkamer reinigen etc)	90 p week	1u30
	De was doen (kleding/linnengoed wassen)		
1.6	Huishoudelijke spullen in orde houden	60 p week	1u
1.7	Indien een deel van de lichte of zware taken wordt overgenomen dan wordt de helft van uren toegekend	-	

Veel voorkomende combinaties		Minuten	Uren
1.4 + 1.5	licht + zwaar	150	2u30
1.4 + 1.6	licht + was	120	2u
1.5 + 1.6	zwaar + was	150	2u30
1.4 + 1.5 + 1.6	licht + zwaar + was	210	3.u30
1.2 + 1.4 + 1.5 + 1.6	brood (7x) + licht + zwaar + was	315	5u15

Persoonlijke ondersteuning alleenstaande seniorenwoning/flat met twee slaapkamers (in gebruik)

Nr.	Activiteiten	Minuten	Uren
1.1	Boodschappen doen voor het dagelijks leven	60 p week	1u
1.2	Broodmaaltijd bereiden	15 p keer	1u45
1.3	Warme maaltijd bereiden	30 p keer	3u30
1.4	Licht huishoudelijk werk (kamers opruimen etc)	60 p week	1u
1.5	Zwaar huishoudelijk werk (huis schoonmaken, stofzuigen, wc/badkamer reinigen etc)	120 p week	2u
	De was doen (kleding/linnengoed wassen)		
1.6	Huishoudelijke spullen in orde houden	60 p week	1 u
1.7	Indien een deel van de lichte of zware taken wordt overgenomen dan wordt de helft van de uren toegekend.	-	

Persoonlijke ondersteuning alleenstaande eengezinswoning of seniorenwoning/flat met drie slaapkamers (in gebruik)

Nr.	Activiteiten	Minuten	Uren
1.1	Boodschappen doen voor het dagelijks leven	60 p week	1u
1.2	Broodmaaltijd bereiden	15 p keer	1u45
1.3	Warme maaltijd bereiden	30 p keer	3u30
1.4	Licht huishoudelijk werk (kamers opruimen etc)	60 p week	1u
1.5	Zwaar huishoudelijk werk (huis schoonmaken, stofzuigen, wc/badkamer reinigen etc)	180 p week	3u
	De was doen (kleding/linnengoed wassen)		
1.6	Huishoudelijke spullen in orde houden	60 p week	1 u

1.7 Indien een deel van de lichte en zware taken wordt overgenomen dan wordt de helft van het aantal uren toegekend.

Veel voorkomende combinaties		Minuten	Uren
1.4 + 1.5	licht + zwaar	240	4u
1.4 + 1.6	licht + was	180	3u
1.5 + 1.6	zwaar + was	240	4u
1.4 + 1.5 + 1.6	licht + zwaar + was	300	5u
1.2 + 1.4 + 1.5 + 1.6	brood (7x) + licht + zwaar + was	405	6u45

Ondersteuning bij het huishouden twee-/meerpersoonshuishouden (woonsituatie niet van belang)

Nr.	Activiteiten	Minuten	Uren
1.1	Boodschappen doen voor het dagelijks leven	60 p week (evt +) 15 p keer (evt +)	1u
1.2	Broodmaaltijd bereiden	30 p keer (evt +) 90 p week	1u45
1.3	Warme maaltijd bereiden	180 p week (evt+)	3u30
1.4	Licht huishoudelijk werk (kamers opruimen etc)	90 p week	1u30
1.5	Zwaar huishoudelijk werk (huis schoonmaken, stofzuigen, wc/badkamer reinigen etc)	-	3u
1.6	De was doen (kleding/linnengoed wassen)		1u30
1.7	Huishoudelijke spullen in orde houden		
	Indien een deel van de lichte en zware taken wordt overgenomen wordt de helft van het aantal uren toegekend.		

Veel voorkomende combinaties		Minuten	Uren
1.4 + 1.5	licht + zwaar	270	4u30
1.4 + 1.6	licht + was	180	3u
1.5 + 1.6	zwaar + was	270	4u30
1.4 + 1.5 + 1.6	licht + zwaar + was	360	6u
1.2 + 1.4 + 1.5 + 1.6	brood (7x) + licht + zwaar + was	465	7u45

'evt + ' houdt in dat extra tijd geïndiceerd kan worden bij grotere leefeenheden, aanwezigheid van kleine kinderen, extra bewassing etc

Persoonlijke ondersteuning overige activiteiten alleenstaanden/ twee- of meerpersoons leefeenheden

Nr.	Activiteiten	Minuten	Uren
2.1	Anderen helpen in huis met zelfverzorging	Tot max 40 uur per week	
2.2	Anderen helpen in huis bij bereiden maaltijd	Tot max 40 uur per week	
2.3	Dagelijkse organisatie van het huishouden	30 p week	0u30

De vaststelling van het recht op persoonlijke ondersteuning vindt plaats per week in uren en minuten afgerond op 15 minuten.